

“Qarabağın taleyi döyüş meydanında həll olunur”

“Rusiyanın maraqları Qarabağ müharibəsinə müdaxilə etməməyi tələb edir. Putin açıq dedi ki, Azərbaycan öz ərazisində müharibə aparır, bu, beynəlxalq hüquqa görə tam qanunidir”

Rusiya Müdafiə Nazirliyi yanında İctimai Şuranın rəhbəri, “Milli Müdafiə” nəşrinin baş redaktoru, nüfuzlu hərbi eksperti İqor Korotçenko “Pravda”nın internet versiyasının baş redaktoru İlna Novikova ya Qarabağda hadisələrin mümkün inkişafı, Rusiyanın milli maraqları baxımından vəziyyətin necə olduğu barədə danışdı. Həmin müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

edilir. Döyüşlər çox şiddətlidir. Tərəflər tam miqyaslı zərbələrə keçdilər.

- Qarabağda baş verənləri tərəflər özləri necə qiymətləndirirlər? Mülki əhali arasında itkilər nədir? Məmurların yanması necədir?

- Hər iki tərəfdəki mülki əhali arasında itkilərin olduğu, hər iki tərəfdə də mülki obyektlərin məhv olduğu aydındır. Bu, hər iki müharibə edən tərəf tərəfindən tanınır. Ermənistan ordusu Azərbaycan şəhərlərinə zərbə endirəcəyini elan edir. Bu, birbaşa yayımda Rusiya kanallarının efirində belə elan olunur. Rəsmi Bakı tərəfdən ritorika bir qədər fərqlidir. Əliyev deyir ki, biz Qarabağ ərazisində yaşayan erməniləri öz vətəndaşlarımız hesab edirik, onlara qarşı qeyri-ənənəvi repressiv hərəkətlər edilməyəcək. Hərbi əməliyyatlar dövrü üçün Azərbaycan humanitar dəhlizlər açmağa hazırdır.

bağda baş verənlər Rusiya və KTMT üçün heç bir hərbi cavab tədbiri tələb etmir.

Üçüncüsü, Putin itki sayından, döyüşlərin şiddətindən çox narahat olduğunu söylədi, bu səbəbdən bu qarşıdurmada düşmənçiliyin ən qısa müddətdə dayandırılmasını və siyasi və diplomatik bir razılığa gəlməsini zəruri hesab etdi.

Dördüncüsü, Rusiyanın və KTMT-nin Ermənistanı dair bütün öhdəliklərinin Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində fəaliyyət göstərdiyini və Qarabağın buraya daxil olmadığını söylədi.

Buna görə, bir dövlət olaraq Ermənistanı xarici hərbi hücum, Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində sərhədlərinin toxunulmazlığının pozulması halında, bu, Ermənistanı KTMT üzvlərindən biri kimi qorumaq üçün bütün zəruri hərbi tədbirlər kompleksini şərtləndirir.

Putin bunları açıq dedi. Əslində buna əlavə edəcək bir şeyim yoxdur. Bu, özümün də dəfələrlə müxtəlif şərhələrdə və verilişlərdə dediyim şeydir. Ən vacib, əsas şey: Qarabağda baş verən hadisələr Ermənistan ordusu ilə Azərbaycan ordusu arasında Azərbaycan ərazisindəki silahlı qarşıdurmadır, yəni çox mürəkkəb, ziddiyyətli bir şey hesab etməyəcəyik, baxmayaraq, Azərbaycanın hərəkətləri beynəlxalq hüquq baxımından tam qanuni bir şeydir.

- Bu ilin yayında Qarabağda artıq toqquşmalar olmuşdu, amma tez bitti. İndi əsl müharibə baş verdi. Bu barədə nə düşünürsünüz?

- Bəli, iyul ayında başlayan döyüş əməliyyatları həmsədr ölkələrin iştirakı sayəsində tez bir zamanda dayandırıldı. Ancaq gördüyümüz kimi, 90-cı illərin əvvəlindəki hadisələrə bənzər bir genişmiqyaslı müharibə başladı və davam edir. Azərbaycan ərazisinin 20 faizinə sahib olan Ermənistan ordusu, irəliləyən Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ilə müharibə vəziyyətindədir. Tərəflər mövcud hərbi münaqişəni digərinin başlatdığı barədə ittihamlar mübadiləsi aparır.

Ümumilikdə, hər iki tərəfdə informasiya müharibəsinin aparılması səbəbi ilə bu, elə də vacib deyil. Buna görə də, həqiqətləri dəqiqləşdirilə bilməyən şərtlərdən ayırmaq lazımdır. Azərbaycan ordusu təcridcən sistemə şəkildə bir sıra əraziləri və strateji yüksəklikləri azad edir, Ermənistan silahlı qüvvələrini ərazinin dərinliyinə itələyir. Hələlik, çox sürətli irəliləyiş olmasa da, hərbi uğur faktorunu onların tərəfindədir. Anlamaq lazımdır ki, əsasən 20 ildən çoxdur Ermənistanın güclü müdafiə xətti, uzunmüddətli mühəndis tikililəri, tam profil sənəklər qurduğu dağ silsilələri var. Bu, Majino Xəttinə bənzəyir, Qarabağ dağlarını heç kimin tank orduları ilə keçə bilməyəcəyi aydındır.

Döyüş əməliyyatlarının dinamikası Azərbaycanın insan itkilərini minimuma endirmək istəyi ilə müəyyən

- Qarabağda, Ermənistan, Azərbaycanda və Rusiyada baş verən son hadisələr barədə nə düşünürsünüz? Hamımız bir-birimizə hələ də güclü bağlı olduğumuz üçün çox şey bir-birinə qarışır və tək bir düyünə bağlanır. Bu qarşıdurmanın onsuz da 33 yaşı var. Uzun müddət barışıq və nisbi sakitliyi qorumağı bacardılar. Hələ alovlanmalar olsa da, atışmalar oldu, amma əhəmiyyətsiz və qsamüddətli. İndi müharibə yeni bir qüvvə ilə başladı. Bir fikir də var ki, biz də prosesdə mütləq iştirak etməliyik, çünki Ermənistan Rusiya bazası var. Kömək etmirsə, bütün xarici siyasətimiz dəyərsizdir. Mövcud vəziyyəti necə qiymətləndirirsiniz?

- Mövzu çox qaynandır. İki zidd, barışmaz düşərgə var: bir tərəfdən ermənilər, digər tərəfdən azərbaycanlılar. Nə desək, hər zaman hər iki tərəfdə də narazı insanlar olacaqdır. Bu səbəbdən də təhlilim və baxışımın təqdimatı üçün əsas olaraq, Rusiya milli maraqlarını, əlbəttə ki, bir müəssis kimi başa düşüyüm formada qəbul edirəm. Buna əsasən vəziyyəti qiymətləndirəcəm.

Şübhəsiz ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı son açıqlamasını əsas götürməliyik. Rusiya Prezidenti çox açıq şəkildə münaqişə tərəfləri üçün qırmızı xətlər çəkdi. Putinin açıqlamasını analiz edib, bundan nümunə götürə bilərik. Yeri gəlmişkən, o, sözlərini çox diqqətlə seçdi, bu, diqqətə layiqdir.

- Həmişə çox aydın danışır.

- Heç bir tərəfi təmsil etmirəm, ancaq öz baxışlarımı müstəsna olaraq ifadə edəcəm, əlbəttə ki, yalnız Rusiya Federasiyasının milli maraqları prizmasından ifadə edəcəyəm. Dərhal demək istəyirəm ki, bütün digər maraqlar 2-ci dərəcəlidir. Rusiyanın mövqeyi və milli maraqları bizim üçün 1-cidir. Buradan davam etməliyik. Bu əsas prinsipdir. Prezidentimiz Putin bunu açıqlamasında təsdiqlədi.

Putinin Qarabağla bağlı sözləri dediyi tezisləri budur: Birincisi, Qarabağdakı hərbi əməliyyatlar Ermənistan ərazisindəki hərbi əməliyyatlar deyil. Əslində, sadəcə mənə oxuyun: döyüş əməliyyatları Azərbaycan ərazisində aparılır, Ermənistan ordusu Azərbaycan ordusu ilə onun beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində mübarizə aparır, bunu BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 müvafiq qətnaməsi və Rusiyanın rəsmi mövqeyi də təsdiqləyir, çünki münaqişənin bu qədər uzanmasına baxmayaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyıraq.

Bundan əlavə, Putin Rusiyanın və KTMT-nin Qarabağ hadisələrinə müdaxiləsi üçün heç bir əsas olmadığını söylədi. Beləliklə, bu gün Qara-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə “Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Belarusiyada Tixanovskaya ilə müqayisə etmək olar. Yeganə fərq ondadır ki, Paşinyan heç bir seçkidə iştirak etməyib, sadəcə o dövrdə Ermənistan mövcud olan rejimdən narazı olanları, Qarabağ klanının tanınmış nümayəndəsi Serj Sarkisyanın rəhbərliyi ilə hərəkatə gətirdi. Bu etirazlara rəhbərlik edən Paşinyan Sarkisyanı baş nazir vəzifəsindən istefa etməyə məcbur etdi. Bundan sonra, bu inqilabi izdihamin təsiri altında Ermənistanın o zamankı parlamenti Paşinyanı baş nazir vəzifəsinə təyin etdi.

Bundan sonra Paşinyan hakimiyyətə gəlməsini erkən parlament seçkiləri yolu ilə qanuniləşdirdi və bu müddətdə əlbəttə ki, kütlələrin inqilabi coşğusu nəticəsində Paşinyanın “Mənim addımım” partiyası parlament çoxluğunu qazandı. Beləliklə, Paşinyan Ermənistanı bütün hakimiyyəti əlinə aldı. Ancaq normal islahatlara getmək əvəzinə, siyasi rəqibləri ilə mübarizə aparmağa başladı. Rusiyapərəst siyasətçilərin təmizlənməsi dərhal başladı. Paşinyan heç bir məsləhətləşmədən Ermənistanı baş katib kimi təmsil edən KTMT baş katibi, general-polkovnik Xaçaturova qarşı cinayət işi başlanmasına əmr verəndə KTMT-yə və onun səlahiyyətlərinə vurduğu zərbəni xatırlayırıq.

Rus biznesinə də güclü təzyiqlər göstərildi, iqtisadi şantaj, Soros fəallərinin hazırlıq məktəbindən keçmiş insanların Ermənistan dövlət təhlükəsizlik orqanları sistemindəki əsas vəzifələrə təyin olunması başladı.

Nəhayət, çox vektorlu deyilən yanaşma, yumşaq desək, elan edildi və bu da Amerika Birləşmiş Ştatları ilə aktiv əşnalıq etmə ilə nəticələndi. Yeri gəlmişkən, Yerevan postsovet məkanında ən böyük ABŞ səfirliyinə sahibdir. 2000 Amerika diplomati kiçik Ermənistanıdır. Vəziyyət bu cür idi. Sonra COVID epidemiyası başladı. Əlbətdə ki, Paşinyanın iqtisadi vəziyyəti yaxşılaşdırmaq və iqtisadi inqilab etmək barədə verdiyi bütün vədlər iflasa uğradı. Bununla da, iyul döyüşlərinin vəziyyətinə yaxınlaşdı, Ermənistanla Azərbaycan arasında çox təhlükəli olan qısa müddətli silahlı bir qarşıdurma yarandı.

Ancaq qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın Avropaya neft və qaz ixrac etdiyi strateji boru kəmərləri Ermənistan və Azərbaycan qoşunları arasında döyüşlərin və toqquşmaların baş verdiyi sərhəd nöqtəsindən 12 kilometr məsafədən keçir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, bu il Ermənistanı yeni doktrina sənədləri qəbul edildi. Bu, həm hərbi doktrina, həm də milli təhlükəsizlik doktrinadır, burada deyək ki, İrəvanın hərbi ambisiyaları kəskin şəkildə sərtləşdirilmiş və bir növ qabaqalayıcı hərbi əməliyyatların taktikası səsləndirilmişdir.

Üstəlik, Ermənistan müdafiə naziri Tonoyan yeni bir müharibənin Azərbaycanı itirdiyi yeni ərazilər demək olduğunu açıqladı. Eyni zamanda, Paşinyan İrəvan ilə Bakı arasında mövcud olan hər hansı bir danışıq bazasını dağıtdı və Qarabağın Ermənistan olduğunu elan etdi. Beləliklə, əvvəllər mövcud olan bütün razılaşmalar sanki ləğv edildi.

Bunlar Madrid prinsipləri və Kazan dösturudur ki, buna görə Ermənistanın keçmiş rəhbərliyi Dağlıq Qarabağ ətrafındakı işğal olunmuş 5 rayonun Ermənistanın nəzarətindən Azərbaycana verilməsi və gələcəkdə nəqliyyat kommunikasiyaları arasında keçdiyi daha 2 işğal olunmuş Azərbaycan bölgəsinin taleyini həll etmək barədə öhdəlik götürdü.

Dağlıq Qarabağın özünün 1991-ci ildəki vilayət hüduqlarındakı statusu qeyri-müəyyən müddətə təxirə salındı. Aydındır ki, bu, tərəflərin konsensus tapa bilmədikləri ən ağırlı məqamdır.

Ancaq bundan sonra münasibətlərin normallaşması, diplomatik münasibətlərin qurulması, iqtisadi blokadanın Ermənistanı qaldırılması bu prosesi də aktivləşdirəcəkdi. Aydındır ki, Paşinyan bununla razılaşa bilmədi, çünki Qarabağ klanına qarşı mübarizə apardı və istənilən ağılabatan irəliləyiş, güzəştlər, əvvəlki razılaşmaların həyata keçirilməsi Paşinyanın nüfuzuna zərbə vurdu. Buna görə, o, sadəcə vəziyyətin girovu idi...

Davamı var

**Tərcümə etdi:
Elçin Bayramlı**